

دکتر مصطفی خوش چشم: گروه‌بندی‌ها، تعیین‌کننده

نظم جدید جهانی خواهند بود

سخنرانی

نخستین اجلاس سالانه تغییر نظم بین‌الملل و ایجاد محور همکاری‌های اقتصادی برای مقابله با یک‌جانبه‌گرایی آمریکایا، سه‌شنبه ۹ اسفند در محل نمایشگاه‌های بین‌المللی تهران آغاز به کار نمود. دکتر سید مصطفی خوش چشم، تحلیل‌گر ارشد مسائل بین‌الملل که به‌عنوان دبیر جلسه در این اجلاس حضور داشت، به‌عنوان آغازگر مباحث این اجلاس بین‌المللی، معتقد است این اجلاس از جلسات ضروری است که باید بسیار تکرار شود. ما در دوره‌ای از تاریخ قرار داریم که به باور و اعتراف متفکرین و مقامات سیاسی شرقی و غربی، در حال جابه‌جایی قدرت از تمدن غرب به شرق در جهان هستیم و روشن است که تمدن غرب، بی‌شک مقاومت‌هایی در این زمینه داشته باشد.

چه راهکارهایی و چه موانعی را بر سرگسترش همکاری‌های راهبردی در همه زمینه‌ها، به‌ویژه در حوزه‌های اقتصادی می‌بینند؟ کشورهای که در این جغرافیای سیاسی هستند؛ مانند ایران، روسیه، چین، ونزوئلا و بسیاری از کشورهای دیگر از جمله پاکستان، قزاقستان، ارمنستان که در همسایگی و در منطقه ما قرار دارند، از مهم‌ترین کشورهای دنیا هستند و به همین سبب، یکی از اولویت‌ها در دولت جدید آقای رئیسی، گسترش همکاری‌ها با همین کشورها، به‌ویژه کشورهای پیرامونی است. در این زمینه حتماً باید سرعتمان را افزایش دهیم.

شناخت واقعیت‌های جامعه؛ نیازمند کار فرهنگی و سرمایه‌گذاری رسانه‌ای است. یکی از مشکلات اساسی، این است که برای گسترش روابط اقتصادی و همچنین امنیتی و سیاسی، به زیرساخت گسترش روابط فرهنگی، به‌ویژه در شناساندن کشورها و ملل به یکدیگر نیاز است. جای تأسف است که ما با کشورهای قراردادهای همکاری راهبردی امضا می‌کنیم اما با همین کشورها، مترجم دوزبانه به تعداد کافی نداریم پس اولین کار باید این باشد که شما زیرساخت زبانی را فراهم کنید و مردم باید همدیگر را بهتر بشناسند.

شما هزاران فیلم، مستند، داستانی، سینمایی، هزاران کتاب، مقاله درباره نیویورک دیده‌اید و خوانده‌اید و عکس‌های بسیاری را مشاهده کرده‌اید اما به راستی بندر شانگهای چین، در ایران چه مقدار

آنچه که ما این روزها در جنگ اوکراین و در تایوان در قبال چین و همین‌طور در قبال ایران و دیگر کشورها مانند ونزوئلا و کشورهای که در جغرافیای شرق قرار می‌گیرند، مشاهده می‌کنیم، خود حاکی از این مسئله است که در حقیقت، غربی‌ها به رهبری آمریکا بیشتر به دنبال این هستند تا چالش‌های بسیار زیاد و روزافزونی را برای رقبا خود در سراسر دنیا ایجاد کنند. این چالش‌ها و درگیری‌ها شاید یک دهه طول بکشد اما آن چیزی که سرنوشت محتوم است، این جابه‌جایی قدرت و تغییر نظم بین‌الملل است.

نظم جدید جهانی برپایه همکاری و گروه‌بندی

در حال حاضر، تعداد کشورهایی که پیش‌تر جداگانه مورد هدف آمریکا و متحدین اروپایی بودند، به‌مرور زمان بیشتر می‌شود و همچنین دلایل بسیار بیشتری برای نزدیکی همکاری‌ها با یکدیگر پیدا می‌کنند. از یک طرف، هر روز بیش‌ازپیش تقابل با هژمونی غرب به‌ویژه در حوزه‌های اقتصادی و تحریمی برای کشورهای بیشتری ضرورت پیدا می‌کند و از طرف دیگر، برای داشتن نقش تعیین‌کننده در نظم نوینی که در پشت پرده خواهد بود، به نظر می‌رسد که کشورها باید همکاری بسیار نزدیک‌تری در همه حوزه‌ها از جمله فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی، سیاسی و امنیتی داشته باشند و گروه‌بندی‌های جدید ایجاد کنند؛ چراکه فردا به باور بسیاری، در نظم نوینی که پدید خواهد آمد، نظام، تک‌قطبی نخواهد بود و گروه‌بندی‌ها، تعیین‌کننده خواهند بود.

حال این سؤالات در ذهن مطرح می‌شود که کشورها به‌ویژه کشورهایی که در این جغرافیای سیاسی قرار می‌گیرند، چه نقشی برای خودشان در فردای دنیا دیده‌اند؟ با نزدیک شدن هر چه بیشتر این کشورها،

اینکه جهان در حال تغییر است، بر کسی پوشیده نیست. این موضوع حتی از سوی مقامات و متفکرین غربی اعتراف شده است که جهان در حال دگرگونی است. قدرت‌های نوظهوری در دنیا در حال بروز و ظهور هستند. در مقابل، کسانی که دارای قدرت هستند، برای جلوگیری از طلوع این قدرت‌های نوظهور و جدید، ایجاد تنش و چالش می‌کنند و رقابت‌های بسیار فشرده‌ای را فراهم می‌آورند. وقایعی که ما در جنگ اوکراین، تایوان و همچنین در رویکرد غرب نسبت به ایران، ونزوئلا و بسیاری از کشورهای منطقه می‌بینیم، در همین چارچوب، قابل بحث و بررسی است.

در این زمینه، کشورهایی که ما آن‌ها را بیشتر جغرافیای سیاسی شرق می‌نامیم، دارای پتانسیل‌ها و قابلیت‌های بسیار بالایی هستند که به باور ما، از این قابلیت‌ها به خوبی استفاده نشده است. روابط دوجانبه، چندجانبه، منطقه‌ای و بین‌المللی ممکن بین این بازیگران به بالاترین حد خودش نرسیده است. بی شک شنیدن نقطه‌نظرات کشورهای مختلف در مورد این موضوع، بسیار مهم است.

اولین مورد این است که در این چالش و تقابلی که در حقیقت یکسان نیست و سطوح مختلفی دارد و برای همه کشورها ایجاد شده است، آنها نقش خودشان را در مقاومت در مقابل فشارهای وارد شده، به چه شکل می‌بینند و در آینده از توانمندی‌های اقتصادی‌شان تا چه حد در روابط خارجی استفاده خواهند کرد؟ جایگاه ایران برای آنها در آینده از جمله روابط دوجانبه، چندجانبه، منطقه‌ای و بین‌المللی چیست؟ مشکلاتشان در گسترش روابط اقتصادی چیست؟ و

معرفی شده است؟ بندر شانگهای در مقایسه با نیویورک، جدیدتر، تمیزتر و بهتر است. بسیاری از آمریکایی‌ها در آنجا سرمایه‌گذاری می‌کنند. واقعاً قابلیت‌های چین از جمله در این بندر چه از جانب کشور چین چه از جانب داخل ایران، چه قدر به یکدیگر معرفی شده اند؟ چه قدر مردم ایران با دستاوردهای تکنولوژی چین، روسیه و یا دیگر کشورها آشنا شده اند؟ چه اتفاقی باید بیفتد تا مردم ایران و ونزوئلا یا حتی ایران و پاکستان، با تحقیق، یکدیگر را بهتر بشناسند. با واقعیت‌های جامعه یکدیگر نیز بیشتر آشنا شوند. این نیازمند کار فرهنگی و سرمایه‌گذاری رسانه‌ای است.

در وضعیت کنونی جهان و با توجه به فشاری که طرف آمریکایی و به ویژه سه کشور اروپایی و در کل توسط تمدن غرب بر ما وارد شده است، ما باید سرعتمان را در گسترش حوزه همکاری‌های اقتصادی و بعد از آن، امنیتی و سیاسی بیش از پیش افزایش دهیم. شاید برای گسترش روابط فرهنگی، اجتماعی، رسانه‌ای، زمان نباشد که ابتدا آن را انجام دهیم؛ چراکه زمان بر است اما بی شک نیاز است که با فکر به گسترش همکاری‌ها در حوزه‌های اقتصادی و دیگر حوزه‌ها، هم‌زمان حوزه‌های اجتماعی، فرهنگی و تبادلات فرهنگی - اجتماعی بین کشورها بیشتر شود و سرعت آن بالا رود.

دکتر مصطفی خوش چشم در بخش دوم اجلاس بین‌المللی تغییر نظم بین‌الملل و ایجاد محور همکاری‌های اقتصادی برای مقابله با یک‌جانبه‌گرایی آمریکا که با حضور سفرا و نمایندگان کشورهای ونزوئلا، کوبا، بولیوی، نیکاراگوئه، عمان و عراق برگزار شد، افزود:

مسئله ما تقابل با غرب نیست. اساساً جمهوری اسلامی ایران به هیچ‌عنوان با هیچ‌کسی نگاه متخاصمانه و شروع به جنگ ندارد. در واقع کشور ایران، به‌خاطر فشارها و خصومت ورزی آمریکا است که در حال حاضر در این تقابل قرار دارد؛ برای مثال، برجام یکی از نمونه‌هایی بود که ایران سعی کرد تا از موانعی که در راه دیپلماتیک وجود دارد، عبور کند و این اتفاق رخ نداد. هم‌اکنون هم ایران پیگیر این موضوع و پای میز مذاکره است اما آن چه که مسلم است، در دولت جدید جمهوری اسلامی، نگاه و راهبرد ویژه‌ای برای گسترش روابط همه‌جانبه به‌ویژه در حوزه اقتصاد با کشورهای منطقه و فرامنطقه گرفته شده است.

در نهایت، آنها در روابط با ایران، چه فرصت‌هایی را می‌بینند؟ جایگاه خود را در آینده مثلاً یک یا دو دهه آینده، در نظمی که در حال پدیدار شدن در جهان است، در کجا می‌بینند؟ بی‌شک گسترش روابط همکاری‌های اقتصادی و همچنین همکاری‌های همه‌جانبه بین بازیگران این منطقه از جغرافیای سیاسی جهان می‌تواند در اعتلای جایگاه و نقش آفرینی آن‌ها در آینده جهان، سهم بسیار مهمی داشته باشد؛ از جمله همان موضوعی که در طول یک دهه گذشته به‌عنوان باشگاه تحریمی‌ها از آن یاد می‌شد، به باور ما بیشتر فقط به‌صورت یک ایده است و عملیاتی نشده است؛ در حالی که در مقابل، ۲۸ کشور جهان از سوی غرب تحریم هستند.

